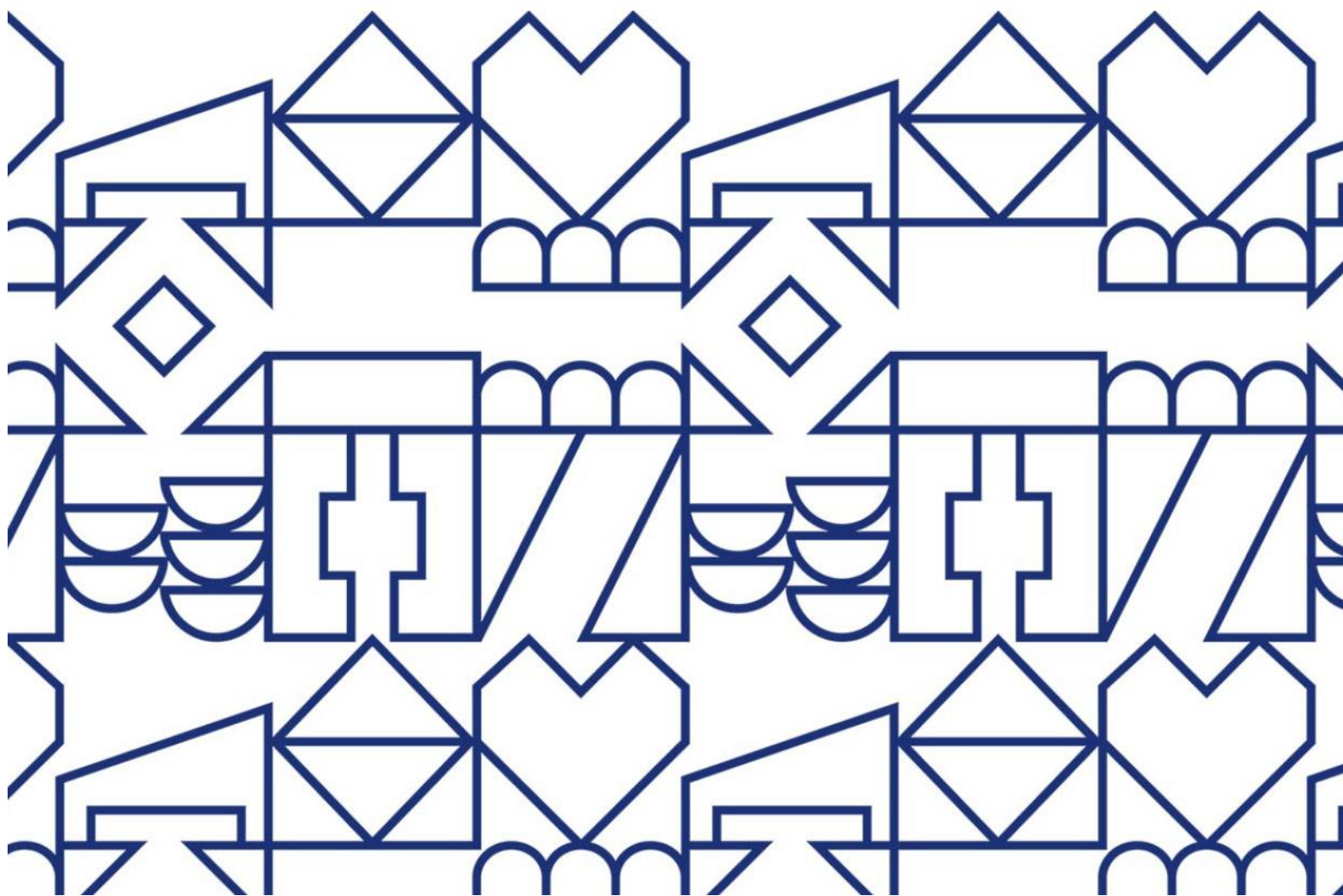

Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli

Koulunuorisotyötä nuorten parhaaksi yhteistyöllä

Piia Taurula 12.5.2025

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	4
1. NUORISOTYÖ KOULUISSA JA KOULUNUORISOTYÖ	5
2. NUORUUS	6
2.1 Nuorisoilmiöt	6
2.2 Väkivalta.....	7
2.3 Vähemmistöt.....	8
2.4 Turvallisuus	8
3. NUORTEN HYVINVOINTI	10
3.1 Nuorten hyvinvoinnin tukeminen koulunuorisotyöllisin menetelmin	10
3.2 Liikkuva elämäntapa ja harrastaminen	12
3.3 Uni ja lepo.....	13
3.4 Terveellinen ravinto	14
3.5 Päihdekasvatus	15
4. SEINÄJOEN YHTEISTOIMINTAMALLI	16
4.1 Kouluilla ja toisen asteen oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön malli Seinäjoella	16
4.2 Koulunuorisotyön malli Seinäjoella.....	18
4.2.1 Koulunuorisotyön ja tilatyön yhdistämisen malli Seinäjoella.....	25
4.2.2 Seinäjoen lukion oppilaitosnuorisotyö	26
4.2.3 Nurmon yläasteen koulunuorisotyö.....	27
4.3 Parastettavaa	28
4.3.1 Lahden koulunuorisotyö.....	29
4.3.2 Jyväskylän koulunuorisotyö	29
4.3.3 Kauhajoen ja Jurvan koulunuorisotyö.....	33
4.4 Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö tulevaisuudessa Seinäjoella	34

LÄHTEET	36
LIITTEET.....	37

Tiivistelmä

Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamallin tarkoituksena on luoda ja vahvistaa nuorisotyön työmuotoja pitkäjänteisesti ja tuloksellisesti Seinäjoen kouluissa. Rakenteellisten muutosten tavoitteena on lisätä kouluhyvinvointia ja onnistua ennaltaehkäisemään lasten ja nuorten kokemia haasteita koulussa ja vapaa-ajalla. Suunnitelmallisella ja tavoitteellisella koulunuorisotyöllä vastataan mahdollisimman hyvin oppilaiden tarpeisiin sekä tuetaan koulun yhteisöllisyyttä ja kouluviihtyvyyttä.

Yhteistoimintamallin on laatinut Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli hankkeen koordinaattori Piia Taurula hankeajana 14.8.2024-30.5.2025. Keskeisenä asiana hän näkee olemassa olevien hyvien käytänteiden ja laajan tiedon hyödyntämisen Seinäjoen koulunuorisotyön kehittämisessä. Merkityksellisiä ovat olleet hankeajana yläkouluilla käydyt keskustelut henkilöstön kanssa sekä 8. luokkalaisille ja henkilöstölle 12/2024 toteutetun kyselyn osoittamat tulokset läsnä olevien, matalan kynnyksen aikuisten tarpeesta nuorten koulupäiviin.

Koulunuorisotyössä ensiarvoista on tietää nuoruuden kehitystehtävät ja ajan ilmiöt. Täytyy osata tukea nuorta, havainnoida mahdollisia haasteita ja huolia sekä puuttua rakentavalla tavalla ongelmiin. Väkivalta, vähemmistöt ja turvallisuus ovat keskeisiä teemoja kouluarjessa, mitkä tulee erityisesti huomioida työskentelyssä.

Yhteistoimintamallissa avataan nuorten hyvinvointiin vaikuttavia asioita ja tämänhetkistä tilaa. Huolta aiheuttavat mm. mielenterveyden haasteet, yksinäisyys, liikkumattomuus sekä heikko uni ja ravitsemus. Tavoitteena on, että vuonna 2030 jokaisella Seinäjoen yläkoululla on oma koulunuorisotyöntekijä, joka vahvalla positiivisella nuorisotyön otteella yhteistyössä koulun henkilökunnan ja yhteistyötahojen kanssa tekee töitä nuorten hyvinvoinnin parhaaksi.

1. Nuorisotyö kouluissa ja koulunuorisotyö

Nuorisotyön tehtävä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Koulussa nuoret viettävät suuren osan ajastaan, joten se on yksi oleellinen nuorisotyön paikka.

Koulunuorisotyön käsikirjassa kerrotaan **nuorisotyön koululla** tarkoittavan työtä, jossa nuorisotyöntekijä käy koululla esimerkiksi pitämässä ryhmäytymistä edistävää toimintaa tai pitämässä päihdekasvatustunteja. Hän ei ole koululla vakituisesti, vaan käy koululla tarpeen mukaan. **Koulunuorisotyö** nähdään taas sellaiseksi nuorisotyön muodoksi, jossa nuorisotyöntekijä on kiinteä osa koulun viikoittaista arkea. Hän on osana koulun henkilökuntaa ja hänen vastuullaan on sovittuja tehtäviä koululla. (Ahlberg ym. 2013-2016.)

Koululla tehtävässä nuorisotyössä ja koulunuorisotyössä keskiössä on nuorten kohtaaminen. Tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia tarjoamalla yhdessä olon hetkiä ja tekemistä, joilla tuetaan nuorten minäkuvan ja kaveritaitojen kehittymistä. Nuoren oman elämän hallinnan ja valintojen tukeminen on tärkeää. Työ on ennaltaehkäisevää ja sitä tehdään yhteistyöllä koulun henkilökunnan ja yhteistyötahojen kanssa. Nuorisotyö tukee ja osin täydentää koulun kasvatus-, tulevaisuus- ja yhteiskunnallista tehtävää.

Koulunuorisotyössä korostuvat yhteisöllisyyteen kasvattaminen, osallisuuden vahvistaminen, hyvinvoinnin ja kouluviihtyvyyden parantaminen sekä väkivallan ehkäiseminen. Koulunuorisotyöntekijän näkyminen päivittäin kouluarjessa madaltaa nuorten kynnystä tulla keskustelemaan hänen kanssaan. Avoimien ovien periaatteella tarjotaan ajanvaraukseton palvelu ja ollaan saavutettavissa. Viihtymisen ja yhteisen tekemisen kautta edistetään luottamuksellisia tilanteita kuulumisten vaihdolle, keskustelulle ja aidon kiinnostuksen osoittamiselle - kohtaamiselle. Tiivis yhteistyö koulun henkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa lisää varhaisen vaiheen puuttumisen mahdollisuuksia niin ryhmissä kuin yksilötasollakin. (Korhonen H. & Tujula M. 2023.)

2. Nuoruus

Lapsen kehityskulkua kohti nuoruutta vievät eteenpäin monet muutokset; fyysinen kasvu, kypsyminen, ajattelun kehittyminen ja sosiaaliset tekijät. Nuoruudessa aletaan yhä enemmän ohjata itse omaa kehitystä. Nuoren valinnat kaveripiirin, harrastusten ja koulutyön suhteen luovat pohjaa ja antavat suuntaa elämälle. Fysiologiset, hormonaaliset ja kehon rakenteen muutokset vaikuttavat moninaisesti, mm. nuoren käsitykseen itsestään, nuoren minäkuva muuttuu. Ongelmakäyttäytyminen on suurimmillaan juuri nuoruusiässä. On kuitenkin hyvä muistaa, että nuorisokulttuurit uusiutuvat, eikä aikuisten oma ymmärrys aina seuraa samalla tahdilla. Nuoret ovat aikakautensa peili. Nuoruuden ajanjakson katsotaan päättyvän, kun saavutetaan aikuisten keskeisiä rooleja, kuten siirrytään työelämään ja hankitaan lapsia. (Nurmi 2014.)

Keskeisimmät kehitystehtävät nuoruudessa ovat itsenäistyminen ja identiteetin rakentaminen. Nuorelle on tärkeää muodostaa minäkuvaansa olemalla merkityksellinen ja arvostettu, kuulumalla kaveriporukkaan ja omaan kulttuuriin sekä luomalla uusia ihmissuhteita aikuisiin. Haastavien tilanteiden kohtaaminen, erilaisten valintojen tekeminen, itsenäisemmin toimiminen ja itsensä pohtiminen kuuluvat nuoruuteen. (Määttä 2023.)

2.1 Nuorisoilmiöt

Nuorisoalan ammattilaisten kesken nostettiin Nuori2022-päivillä esiin iso huoli nuorten mielen hyvinvoinnista ja nuorten toiminnasta digitaalisissa ympäristöissä. Pohdittiin, miten ohjata havaitut ilmiöt muutosvoimaksi, jotta nuorten pahoinvointi saataisiin vähenemään ja turvallisuus digitaalisissa ympäristöissä paranemaan. (Helin, Moisala & Uusitalo 2022.)

Keväällä 2025 usealla paikkakunnalla käynnistetty Teinineuvola tarjoaa vanhemmille työkaluja, joilla vahvistaa ja varjella suhdetta nuoreen. Teinineuvoloissa käsitellään ajankohtaisia ilmiöitä. Tammikuun teinineuvolan poliisi käynnisti pelin avauksella: 'Mitä vanhemman tulisi tietää pelien maailmasta? Myytit ja faktat.' Helmikuussa asiantuntija alusti ja keskusteltiin aiheesta: 'Vanhempnana psyykkisesti oireilevan nuoren rinnalla'. Tarve on edelleen suuri, jollei jo suurempi pureutua näihin ilmiöihin, tunnistaa ja asettaa tavoitteita parempaa kohti. Tähän tarvitaan monialaista yhteistyötä.

Kuluneen vuoden aikana alueemme nuorisotyön ja yhteistyötahojen kanssa keskusteluun ovat nousseet nuorten raastunut puhe. Nuoren huuto toiselle: 'Sut pitäs tappaa! tai 'Tapa ittes!', saa kokeneenkin ammattilaisen veren seisautumaan. Erityisesti poikien keskuudessa ilmenee fyysisistä väkivaltaa ja

tyttöillä puolestaan ahdistusta. Rasismi, erilaisuuden hyväksymättömyys ja kantasuomalaisten tappelut maahanmuuttotautaisia vastaan ovat tulleet arkeemme. Vape, nikotiinipussit, raaka viina, ilokaasu ja hajusuola puhuttavat ammattilaisia usein. Nuorten kokeman yksinäisyyden edessä moni aikuinen tuntee olonsa voimattomaksi.

Nuorisotyön kentällä ollaan huolissaan nuorten runsaasta ruutuajasta ja nuoria vahingoittavista sosiaalisen median sisällöistä, kuten somehaasteista ja väkivaltavideoista. Positiivisena puolena eri verkkoyhteisöissä nähdään nuorten kohtaamisen mahdollisuus. Tähän toivotaankin lisää koulutusta ja hyvien kokemusten kuulemista. Pelipoliisin toiminta nähdään arvokkaana. Nuorisotyöntekijän omat sosiaalisen median hallinnan taidot sekä nuorten medialukutaitojen ja kriittisyyteen kasvattaminen koetaan tärkeänä.

Aseman lasten jalkautuvan nuorisotyön viestiä ajan ilmiöistä ovat mm. seksuaalilainsäädännön aiheet ja nöyryytysväkivalta. He kertovat sosiaalisen median haastavan kovasti. Nuoret elävät nykyaikana kuin kahdessa maailmassa; reaali- ja digimaailmassa ja netissä. He kertovat, kuinka tyhjät hylätyt talot ja nuorten niissä tekemä ilkivalta haastaa poliisia. Nuoret eivät tule ajatelleeksi, ettei autiotaloon saa mennä ilman omistajan lupaa. Junasurffailua ilmenee myös. Junasurffailussa nuoret matkustavat hengenvaarallisesti junan ulkopuolella sen liikkuessa.

Nuoriso-ohjaajien terveisissä kevään Nuori2025 päiviltä korostui huoli nuorten tulevaisuuden uskosta. Miten saisimme luotua jokaiseen nuoreen uskoa itseensä ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin? Miten voimistaa nuorten uskoa kouluttautumiseen ja työllistymiseen. Miten keventää heidän ilmastoahdistustaan? Miten aikuiset onnistuvat tukemaan nuoria, kun itse kamppailevat samojen asioiden äärellä? Terveisinä päiviltä oli kysymyksiä, ei niinkään vastauksia.

2.2 Väkivalta

'Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli' -hankkeen koordinaattorin 12/2024 teettämässä kyselyssä Seinäjoen yläkoulujen 8. luokkalaisille ja henkilökunnalle nousee esiin turvattomuuden tunne ja väkivalta. Oppilaat kertovat mm. 'Inhoan, kun koulussa on tappeluja.', 'Osa oppilaista käyttäytyy muita kohtaan todella uhkaavasti.' ja 'Liian negatiivista/väkivaltaista porukkaa.' Tällä hetkellä käydään huolestunutta keskustelua yhä nuorempien väkivaltarikollisuuden lisääntymisestä ja raaistumisesta. Pohditaan maahanmuuton mahdollisia vaikutuksia nuorten ryöstö- ja väkivaltarikollisuuteen sekä jengiytymiskehitykseen.

Tutkimustiedon valossa Kivijärvi ja Manner (2024) kirjoittavat, kuinka viime vuosina pojat ovat syylistyneet ja joutuneet uhreiksi useammin ryöstö- ja väkivaltarikoksiin, kuin tytöt. Tyttöjen uhrikokemukset puolestaan seksuaalirikosten ja kuritusväkivallan osalta ovat olleet tyypillisempiä. Sukupuolen ohella ryöstö- ja väkivaltarikokset näyttävät liittyvän sosioekonomiseen asemaan. Näyttäisi olevan niin, että pieni joukko nuoria tekee enemmän ja suuremman osan rikoksista. Nuorisorikollisuus ja väkivaltarikollisuuden trendit kytkeytyvät osaksi syvempiä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja asennetason muutoksia. (Kivijärvi & Manner 2024.)

2.3 Vähemmistöt

Vihakommentit vähemmistöjä kohtaan ja erilaisuuden hyväksymättömyys huolettavat 8. luokkalaisia kyselyyn 12/2024 vastanneita nuoria Seinäjoella. Yhdenvertaisuuden edistäminen kuuluu nuorisotyöhön. Tavoitteena on tukea koulujen ilmapiirin kehittymistä, jotta jokainen voi kokea kuuluvuuden tunnetta, turvallisuutta ja tuntea olevansa hyväksytty omana itsenään.

Keskusteluissa koulujen ja hyvinvointialueen henkilöstön kanssa esiin nousevat erityisesti maahanmuuttotasaisten, seksuaalisen suuntautumisen ja identiteettiään etsivien nuorten huomioon otaminen tärkeys yläkouluissa.

Viimeisimmän kouluterveyskyselyn perusteella erityisesti ulkomailla syntyneiden yläkoululaisten poikien fyysisen uhan kokemukset ovat yleisiä. Esimerkiksi Tampereella noin 43 % ulkomailla syntyneistä yläkouluikäisistä pojista kertoi uhrikokemuksistaan.

2.4 Turvallisuus

Ihmisen turvallisuuden tunteen syntymiseen vaikuttavat monet asiat, kuten muuttuva maailma ja hänen elinympäristönsä (Aska-Randelin ym. 2025). Jokainen meistä kaipaa turvaa ja kouluyhteisössä onkin hyvä pohtia, mitkä asiat sitä vahvistavat. Empatiakyvyllä ja toisen ihmisen kunnioittamisen taidoilla luodaan jo hyvää pohjaa.

Oppilaiden kokemukset turvallisuudesta koulussa voidaan jakaa fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin ulottuvuuksiin.

- Fyysisiin tekijöihin lukeutuu tilojen turvallisuus: Hyvin valaistut, siistit ja turvalliset koulurakennukset sekä valvonta, säännöt ja hätätoimenpidesuunnitelmat vähentävät pelkoa.
- Psyykkisiin tekijöihin kuuluvat: Positiivinen ilmapiiri, jossa nuoria kannustetaan ja kohdellaan tasavertaisesti ja että heillä on mahdollisuus keskustella huolista ja saada apua.
- Sosiaalsiin tekijöihin lukeutuvat: Yhteisöllisyys, selkeät toimet kiusaamista ja väkivaltaa vastaan sekä helposti lähestyttävä henkilökunta koululla.

Turvallisuuden tunne on hyvin yksilöllistä. Siihen vaikuttavat myös avoimuus ja hyväksyvä asenne erilaisuutta kohtaan. Turvallisuuden tunne vahvistuu, kun nuorella on tunne huoltajien ja koulun yhteistyön toimivuudesta.

3. Nuorten hyvinvointi

Kouluterveyskysely (2023) kertoo, että suuri osa nuorista voi hyvin, on tyytyväinen elämäänsä ja arkirytmii on kunnossa. Hyvinvointia kuitenkin kuormittavat monet erilaiset tekijät, kuten sairastelu, ahdistuneisuus, kiusaaminen tai sosiaalisten tilanteiden pelko. Kouluhyvinvointia tukevat arkirutiinit, kuten liikunta, ravinto ja uni, sekä turvallinen olo. Koulun hyvä ja turvallinen ilmapiiri ei synny itsestään. Sen edellytyksenä on selkeät käytänteet, kuinka nuorta tuetaan vaikeissa tilanteissa sekä nuoren aidon kohtaamisen ja kuuntelemisen.

Huolestuttavaa on nuorten, erityisesti tyttöjen lisääntyvä kokemus keskinkertaisesta tai huonosta terveydentilastaan. Hyvinvoinnin haasteet ovat lisääntyneet, mutta asiointi opiskeluhoitopalveluissa ei ole lisääntynyt samassa suhteessa. Koska opiskeluhoitopalvelut eivät yksin pysty vastaamaan kaikkeen lisääntyneeseen tuen tarpeeseen, tarvitaan voimallisempaa ennaltaehkäisevän näkökulman vahvistamista ja matalan kynnyksen tukea nuorten koulupäiviin, läsnä olevia ammattilaisia.

3.1 Nuorten hyvinvoinnin tukeminen koulunuorisotyöllisin menetelmin

Seinäjoen 8. ja 9. luokkalaisten kouluterveyskyselyn (2023) tuloksista nousee huomioitavana tietona esiin tyttöjen mielen hyvinvoinnin tila. Tytöistä 51 % kertoo olleensa huolissaan mielialastaan kuluneen vuoden aikana. Pojilla vastaava luku on 14,6 %. Sosiaalista ahdistuneisuutta kokee 50,3 % tytöistä ja 21,8 % pojista! Erityisesti tyttöjen ahdistuneisuus sekä heidän kokemansa huoli mielen hyvinvoinnista on huolestuttavan yleistä ja kasvussa.

Koulunuorisotyöllisin menetelmin moniammatillisesti yhteistyötä tehden on tärkeää tukea nuorten mielenterveydestaitojen kehittymistä. Järjestetään mm. teematunteja, työpajoja ja keskustelutilaisuuksia, joissa nuoret oppivat tunnistamaan, nimeämään ja hallitsemaan tunteitaan. Nuorten ryhmytymisen prosesseissa sekä sosiaalisten- ja kommunikaatiotaitojen harjoittelussa ollaan nuorisotyön ytimessä tukemassa nuoria heidän kasvussaan ja kehityksessään.

Koulunuorisotyön vakiinnuttamisella jokaiseen yläkouluun, pääsemme vaikuttamaan saatavilla olevien aikuisten läsnäoloon nuorten kouluarkeen. Kouluterveyskysely kertoo, että Seinäjoella 8. ja 9. luokkalaista tytöistä 57,7 % ja pojista 52,5 % kokee, ettei koulussa ole mahdollisuutta keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Matalan kynnyksen aikuisia tarvitaan!

Yksinäisyyden lisääntyminen ja osallisuuden väheneminen näkyvät Kouluterveyskyselyn tuloksissa lähes joka ikäluokassa. Seinäjokisista 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä 19,2 % ja pojista 8,4 % tuntee itsensä yksinäiseksi. Sosiaalisten taitojen oppimisen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää. Koulunuorisotyössä toimiva menetelmä on järjestää kaveritoimintaa ja vertaisryhmiä, joissa yksinäiset nuoret voivat tutustua samankaltaisessa tilanteessa oleviin nuoriin. Aikuisen tuella rohkaistutaan ja opitaan kaveritaitoja.

Sosiaalisen ympäristön siirtyminen ruutujen äärelle on asettanut lapsille ja nuorille haasteita oppia kohtaamisen ja keskustelun taitoja. Toisaalta se on tuonut mukanaan mahdollisuuden laajentaa sosiaalista ympäristöä ja ystävyyssuhteiden solmimista ns. laajemmalle. Ruutuajan lisääntyessä on huomattu sen negatiivinen vaikutus mm. aivoterveydelle. Seinäjokisista 8. ja 9. luokkalaisista kouluterveyskyselyyn vastanneista tytöistä 43,4 % ja pojista 29,7 % on yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut. Sosiaalisen median mukanaan tuomat vaarat sekä kiusaamisen ja väkivallan siirtyminen sinne ovat tuoneet omat haasteensa. Huomioitavana kouluterveyskyselyssä ilmenee, että seinäjokisista 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä 40 % ja pojista 8,9 % on kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä kuluneen vuoden aikana.

Voidakseen hyvin ihminen tarvitsee itselleen mielekästä tekemistä, liikuntaa, terveellistä ravintoa, unta ja lepoa sekä tukiverkoston ja turvallisia ihmissuhteita. Ihminen on laumaeläin ja porukkaan kuulumisen tunne sekä olemalla pidetty omana itsenään ovat oleellista hyvinvoinnille. Nuoruudessa etsitään omia yhteisöjä. Nuori kokeilee erilaisia rooleja, löytääkseen kuka hän on ja millainen hän haluaa olla, mihin ryhmään kuulua. Nuori peilaa itseään muiden kautta. Saatu palaute ja kokemukset vaikuttavat siihen, miten hän oppii näkemään itsensä. Rakentava ja kannustava palaute toisilta ihmisiltä auttaa nuorta kehittämään positiivista minäkuvaa itsestään.

Koulunuorisotyössä empaattinen kohtaaminen ja dialogisuus ovat keskiössä. Nuorten hyvinvointia tuetaan kokonaisvaltaisesti integroiden liikettä osaksi arjen toimintoja. Järjestetään nuorten kanssa leikkimielisiä toiminnallisia kisoja ja pelejä välitunteihin sekä hauskaa taukoliikettä. Huomioidaan puheissa ja toiminnoissa terveellisen ravinnon ja unen näkökulma. Tuetaan ja kannustetaan nuoria tekemään hyvinvointiin tähtääviä valintoja.

3.2 Liikkuva elämäntapa ja harrastaminen

**”Liikettä kouluun - iloa ja hyvinvointia päivään!”
- Liikkuvan koulun motto**

Liikkumattomuus ja mielen hyvinvoinnin haasteet kulkevat käsi kädessä. Tutkitusti liikkuminen on tehokas tapa edistää mielen hyvinvointia. Liikkuminen kohottaa mielialaa, lievittää stressiä, lisää resilienssiä ja vaikuttaa positiivisesti itsetuntoon sekä sosiaalisiin suhteisiin. Kaikki mielekäs liikuskelu edistää mielen hyvinvointia. (Lehtimäki 2025.)

Osa nuorista liikkuu suositusten mukaisesti, mutta osalla liikkuminen on huolestuttavan vähäistä. Kouluterveyskyselyn (2023) mukaan neljännes pojista ja kolmannes tytöistä 8. ja 9. luokilla kertoi harrastavansa liikuntaa korkeintaan tunnin viikossa. Liitu-tutkimus (2024) kertoo poikien liikkuvan suositusten mukaisesti yleisimmin kuin tytöt. Liitu-tutkimuksesta ilmenee, että liikkuminen hiipuu iän myötä, yläkouluikäiset ja lukiolaiset liikkuvat tuhansia askeleita vähemmän ja kerryttivät keskeytymätöntä istumisaikaa useita tunteja enemmän päivässä kuin alakouluikäiset. Huolestuttavasti se kertoo myös, että liikkumisessa on eriarvoistumista liittyen sosioekonomiseen asemaan, asuinpaikkaan ja syntyperään.

Tärkeää on saada kaikki nuorten kanssa toimijat yhteistyössä hauskuuden ja hyvän olon kautta edistämään liikkuvaa elämäntapaa. Liikkuminen kehittää fyysistä kuntoa, antaa energiaa, tuottaa mielihyvää ja lisää unipainetta. Se auttaa stressinhallinnassa ja tukee mielenterveyttä. Liikkuminen on myös hyvä tapa viettää aikaa ystävien kanssa.

Liikkuvan koulun tavoitteena on lisätä nuorten liikettä koulupäivän aikana ja vähentää pitkäkestoista paikallaanoloa. Liikkuviissa kouluissa kasvatetaan yhdessä liikuntamyönteistä asennetta, istutaan vähemmän, tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä, liikutaan välitunneilla ja kuljetaan koulumatkat aktiivisesti ja kestävästi. Jokainen koulu toteuttaa liikkuvampaa koulupäivää omalla tavallaan. Tärkeää on luoda kouluyhteisöön yhteinen toimintakulttuuri, jossa liike ja aktiivisuus ovat osa arkea. Seinäjoella kaikki koulut kuuluvat Liikkuva koulu- ohjelmaan ja ovat sitoutuneita edistämään liikkuvampaa kouluarkea.

Runsas istuminen aiheuttaa monenlaisia asentovaivoja, kuten niska-, hartia- ja selkäkipuja. Eteenpäin kumartunut istuma-asento, joka on yleinen mm. pulpetin, tietokoneen ja puhelimen ääressä istuessa, johtaa pitkittyessään usein lihasten väsymiseen ja heikkenemiseen sekä ryhdin huononemiseen. ”Istuminen tappaa” -

lausahdus on kärjistetty. Sen taustalla on kuitenkin tutkimustietoa: pitkäkestoinen istuminen lisää riskiä mm. sydän- ja verisuonisairauksiin, tyyppin 2 diabetekseen ja tuki- ja liikuntaelinvaivoihin.

Mielekäs harrastaminen on tärkeää nuorten hyvinvoinnille. Itseä kiinnostavan harrastuksen löytäminen tuottaa iloa ja hyvää mieltä. Uuden oppiminen ja omien vahvuuksien löytäminen kehittää itsetuntoa ja osaavuuden tunnetta. Usein harrastukset vahvistavat yhteisöllisyyttä, nuorten sosiaalisia taitoja ja luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Joillekin liikunta voi olla antoisaa, kun taas toisille musiikin soittaminen, taide tai lukeminen voi tuoda merkitystä elämään. Tärkeää on, että lapsia ja nuoria tuetaan löytämään itselleen mielekäs harrastus ja he saavat mahdollisuuden harrastaa sitä perheen varallisuudesta riippumatta.

Koulunuorisotyössä kannustetaan nuoria harrastusten pariin. Tarvittaessa tuetaan mielenkiintoisen harrastuksen ja porukan löytymisessä. Koulunuorisotyöntekijä järjestää yhteistyöllä harrastamisen Suomen mallin kanssa koulupäivän päätteeksi nuorten mielenkiinnon mukaisia harrastuskerhoja ja tutustumisia erilaisten harrastusten pariin.

3.3 Uni ja lepo

Murrosiän muutokset vaikuttavat nuorten vuorokausirytmien myöhentymiseen. Moni teini elää pitkittyneessä univajeessa, joka voi johtaa keskittymisen ja käyttäytymisen ongelmiin, koulumenestyksen heikkenemiseen ja terveysongelmiin. Riittävä uni, keskimäärin 8-10 tuntia, on tärkeää kognitiiviselle kehitykselle, tunne-elämän säätelylle, fyysiselle terveydelle ja yleiselle elämänlaadulle. Koulun aamupainotteisuus ja stressi mm. kokeista ja kotitehtävistä voivat johtaa univaikeuksiin. Teknologian käyttö iltaisin on merkittävä unenlaatua heikentävä tekijä. (Tammikari 2024.)

Kyselyssä 12/2024 Seinäjoen 8. luokkalaiset kertoivat kahdeksan aamujen ja pitkien lukuaineita sisältävien päivien olevan hankalia, koska väsyttää. Paineita koetaan kokeista ja runsaista läksyistä. Nuoret toivovat aktiivisempia tunteja, monipuolista välituntitekemistä ja piristäviä erikoispäiviä.

Koulunuorisotyössä otetaan puheeksi nuorten kanssa unen ja rentoutumisen tärkeys. Nuoria osallistaen pohditaan keinoja vaikuttaa riittävään uneen sekä parempaan keskittymiskykyyn ja vireyteen. 'Nuorisotyö kouluissa - yhteistoimintamalli' -hankkeen aikana vastattiin Seinäjoen yhteiskoulun toiveeseen ja koordinaattori toteutti perjantaisin pitkällä välitunnilla Relax-välituntitoimintaa. Vastaavaa toimintaa järjestetään muissakin Suomen kouluissa.

Joulukuussa 2023 Yle uutisoi, kuinka joukko jyvaskyläläisiä 9-vuotiaita poikia kehitti kyvyn hallita omaa stressiään, ideoimalla rauhoittumisvälitunnin.

3.4 Terveellinen ravinto

Nuoren terveellinen ravitsemus on tärkeä osa kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Hyvä ravitsemus sisältää monipuolisia ateroita, jotka tarjoavat tarvittavat ravintoaineet, kuten proteiinit, hiilihydraatit, rasvat, vitamiinit ja mineraalit. Terveellinen ruokavalio tukee nuoren fyysistä ja henkistä jaksamista, oppimista sekä yleistä hyvinvointia. Keskeistä on säännöllisyys ruoka-ajoissa. Aamupala, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala auttavat ylläpitämään energiaa ja vireyttä.

Aikuisten tulisi tukea nuoria välipalojen terveellisyyteen. Turhaa sokeria on hyvä välttää. Hedelmiä, pähkinöitä ja täysjyvävaihtoehtoja puolestaan tulisi suosia. Kouluterveyskyselyn (2023) tuloksista ilmenee, että epäterveellisten välipalojen ja sokeripitoisten juomien kulutus on yleistä. Huoltajat tekevät kaupassa käydessään valintoja, kaupunki ja koulu päätöksillään linjaavat kouluruoan laatua, nuorten kanssa toimivat aikuiset kouluissa ja vapaa-ajalla tekevät myös valintoja nuorten ravitsemukseen liittyen. Yhteiskunnalla ja medialla on myös roolinsa. Jokaisen tulisi havahtua seurausten äärelle.

Koulunuorisotyössä havainnoidaan päivittäin mm. nuorten syömistä. Kun huomataan, että nuori välttelee ruokailua, haastaa koulunuorisotyöntekijä häntä kanssaan tai kokoamansa pienporukan kanssa syömään. Taustalla saattaa olla yksinäisyyttä, arkuutta tai syömisongelma, joka on tärkeää huomioida ja auttaa nuorta asiassa eteenpäin.

Nuorisotyössä on huomattu vuosien saatossa, kuinka kahvi-, tee- tai kaakaokupin äärellä on saatu hyvä keskusteluyhteys nuoreen. Monesti myös herkkupalkinnoilla on saatu houkuteltua nuoria erilaisiin toimintoihin ja kisoihin mukaan. Herkkujen tilalle lähdetään pohtimaan muita palkitsemisen keinoja. Jyväskylästä ja Kauhavalta parastamme idean merkkien keräämisestä. Mikä luokka on saanut tiettyssä ajassa eniten merkkejä kerättyä, voittaa palkinnon. Motivoivaa palkintoa on hyvä lähteä pohtimaan yhdessä nuorten kanssa.

3.5 Päihdekasvatus

Huumeiden ja nikotiinituotteiden käyttö on nuorten keskuudessa kasvussa. Seinäjokiset nuoret kertovat huumeiden hankkimisen olevan helppoa ja käyttöaste on alueellamme keskivertoa suurempaa.

Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori yhdessä eri toimijoiden kanssa pyrkii vaikuttamaan ehkäisevällä päihdetyöllä nuorten päihteiden käyttöön ja asenteisiin päihteitä kohtaan. Huoltajia on otettu mukaan ja herätelty heitä huomaamaan mahdollisia päihteiden käyttöön liittyviä tilanteita. Nuorisopalvelu on mukana yhteistyössä ja koulunuorisotyöllä päästään lisäämään ehkäisevää päihdetyötä.

Päihdekasvatus on osa koulun arkea ja yhteisöllistä opiskeluhuoltoa. Ennaltaehkäisevä, jatkuva ja pitkäjänteinen työote, jossa nuorille tarjotaan mahdollisuutta pohtia ja kyseenalaistaa päihteisiin liittyviä normeja sekä harjoitella taitoja, jotka auttavat heitä käsittelemään sosiaalisia paineita on tärkeää. Koulunuorisotyössä korostetaan vuorovaikutusta ja nuorten aktiivista osallistumista. Pelkkä tiedon jakaminen ei ole tehokasta, vaan nuorille tulee tarjota mahdollisuus osallistua ja keskustella. Yhteistyötahojen kanssa yhdessä päästään voimallisemmin rakentamaan toimivia ja nuorten toimijuutta tukevia työmenetelmiä.

4. Seinäjoen yhteistoimintamalli

'Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli' -hankkeen aikana kaikilla Seinäjoen yläkouluilla on käyty syksyllä 2024 kartoittamassa koulujen näkökulmaa tulevaisuuden Seinäjoen koulunuorisotyöstä. Palaverieihin on osallistunut rehtori, vaihtelevasti oppilashuollon henkilökuntaa, hankkeen koordinaattori, nuorisopalvelupäällikkö ja kyseisen alueen nuoriso-ohjaaja. Palaverien ja 8. luokkalaisille sekä koulun henkilökunnalle joulukuussa 2024 tehdyn kyselyn perusteella tarve ja tahtotila koulunuorisotyön toimintamallin luomiselle ja käytännön työlle on voimakas.

Seinäjoen alueella on pitkät perinteet nuorisotyön toteuttamisessa kouluilla yhteistyössä seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Pääpaino toiminnassa on ollut yläkouluilla, mutta myös toisen asteen oppilaitoksissa käydään tapaamassa nuoria. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö on muotoutunut hyvin oman näköisekseen eri kouluilla. Yhteistoimintamallin yksi tavoite on perinteisen koululla toteutettavan nuorisotyön käytäntöjen yhtenäistäminen.

Seinäjoella koulunuorisotyön tarve on suurempi, mihin nuoriso-ohjaajien työaika riittää päävastuunsa, nuorisotilatyön ohella. Ensisijaisesti alueen jokaiselle yläkoululle on tavoitteena saada oma koulunuorisotyöntekijä, joka huomioi myös alueensa alakoulujen 5. ja 6. luokkalaisten nivelvaihteyden. Koulunuorisotyöntekijä ja alueen nuoriso-ohjaaja tekevät tiivistä yhteistyötä.

Nurmon yläkoululla toimii 50 % työajalla tilatyön ohella koulunuorisotyöntekijä. Maakunnassa koulunuorisotyöntekijöitä toimii useita. Suomen isommissa kaupungeissa koulunuorisotyöllä on pitkät perinteet ja koulunuorisotyöntekijät toimivat luontevana osana kouluyhteisöä. Seinäjoen onkin hyvä huomioida heiltä saadut hyvät käytänteet käyttöön.

Oppilaitosnuorisotyössä tarve nähdään myös. Seinäjoen lukiassa oppilaitosnuorisotyöntekijä 50 % on osoittanut matalan kynnyksen ammattilaisen paikkansa. Opiskelijat kokevat, että oppilaitosnuorisotyöntekijän läsnäolo lukiolla on tärkeää. Tärkeä näkökulma on saada toiminnasta pysyvää, jotta hyvät käytänteet saadaan elämään tulevaisuudessakin. Työntekijän pysyvyys ja tuttuus on myös ensiarvoista, jolloin häntä on helpompi lähestyä niin opiskelijan, henkilökunnan kuin muidenkin yhteistyötahojen toimesta.

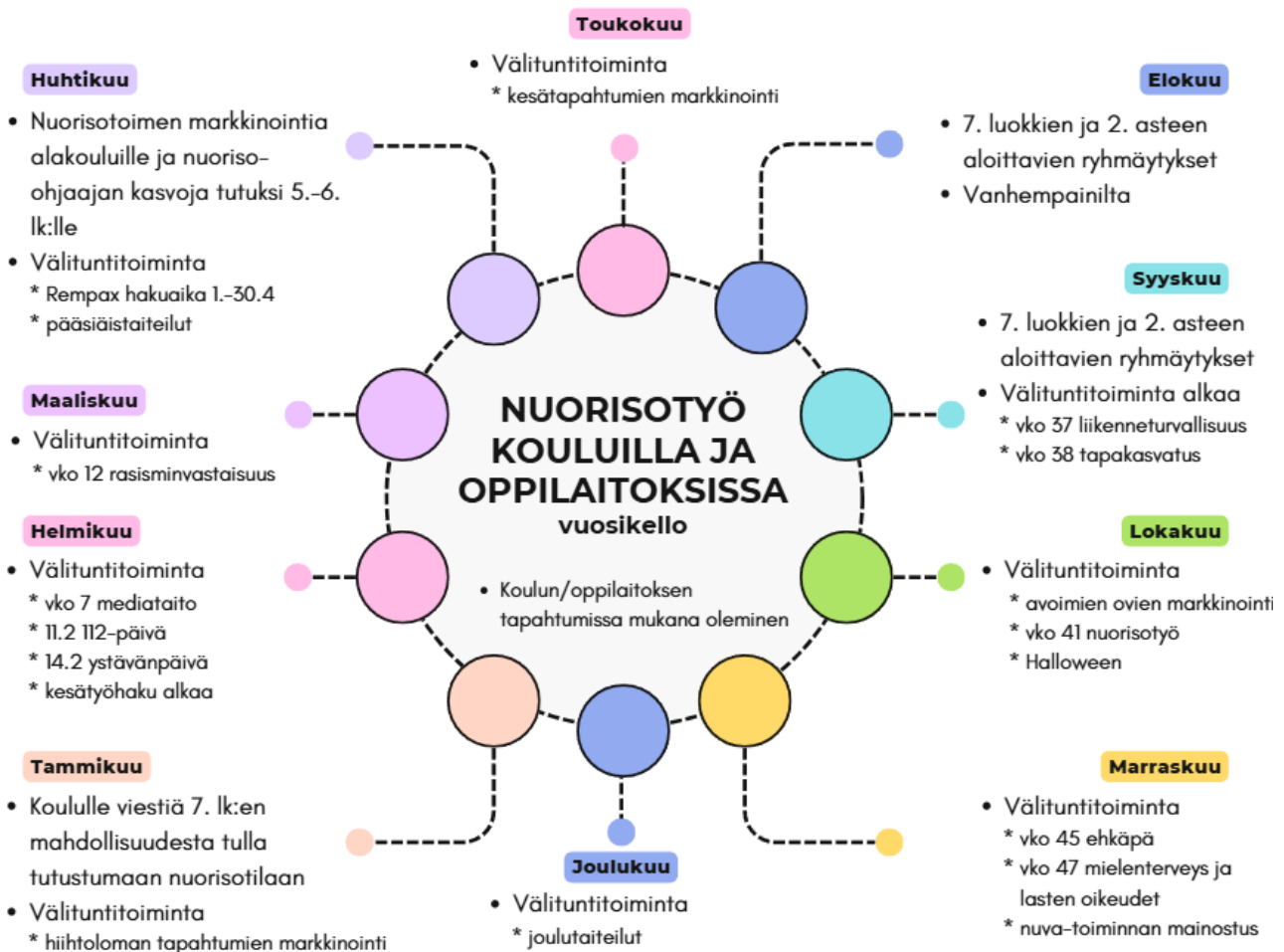
4.1 Kouluilla ja toisen asteen oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön malli Seinäjoella

Kouluilla ja toisen asteen oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön pääpaino on nuorten kohtaamisessa kerran viikossa ruokavälitunnilla keskustelun ja toiminnallisen tekemisen merkeissä sekä mukana oleminen koulujen

tapahtumissa. Toisen asteen oppilaitoksissa kahvin tarjoaminen on todettu hyväksi tavaksi kohdata nuoria. Joka syksy nuorisiohjaajat erityisnuorisotyöntekijöiden avulla ovat järjestämässä oman alueensa seiskojen päiviä uusien luokkien ryhmäytymistä tukien. Ryhmäytymistä vahvistavaa toimintaa pidetään tarvittaessa myös muille luokille. Talvella seiskaluokkia kutsutaan tutustumaan alueen nuorisotilaan. Nuorisiohjaajat, erityisnuorisotyöntekijät ja etsivän nuorisotyön työntekijät järjestävät ryhmäytymistä tukevaa toimintaa myös toisen asteen opintojaan aloittavien nuorten luokille.

Talven 2024 nuorisiohjaajien kehittämispäivässä luotiin kouluilla toteutettavaan nuorisotyöhön vuosikello. Nähtiin tärkeänä laajentaa alueen nuorisotyön esittelyä alakoulujen 5. ja 6. luokkalaisille. Vuosikellossa näkyy yhdessä sovitut kouluissa ja oppilaitoksissa toteutettavan nuorisotyön käytänteet, jota nuorisopalvelujen työntekijät yhdessä yhteistyötahojen kanssa toteuttavat:

Kuva 1. Nuorisotyö kouluilla vuosikello

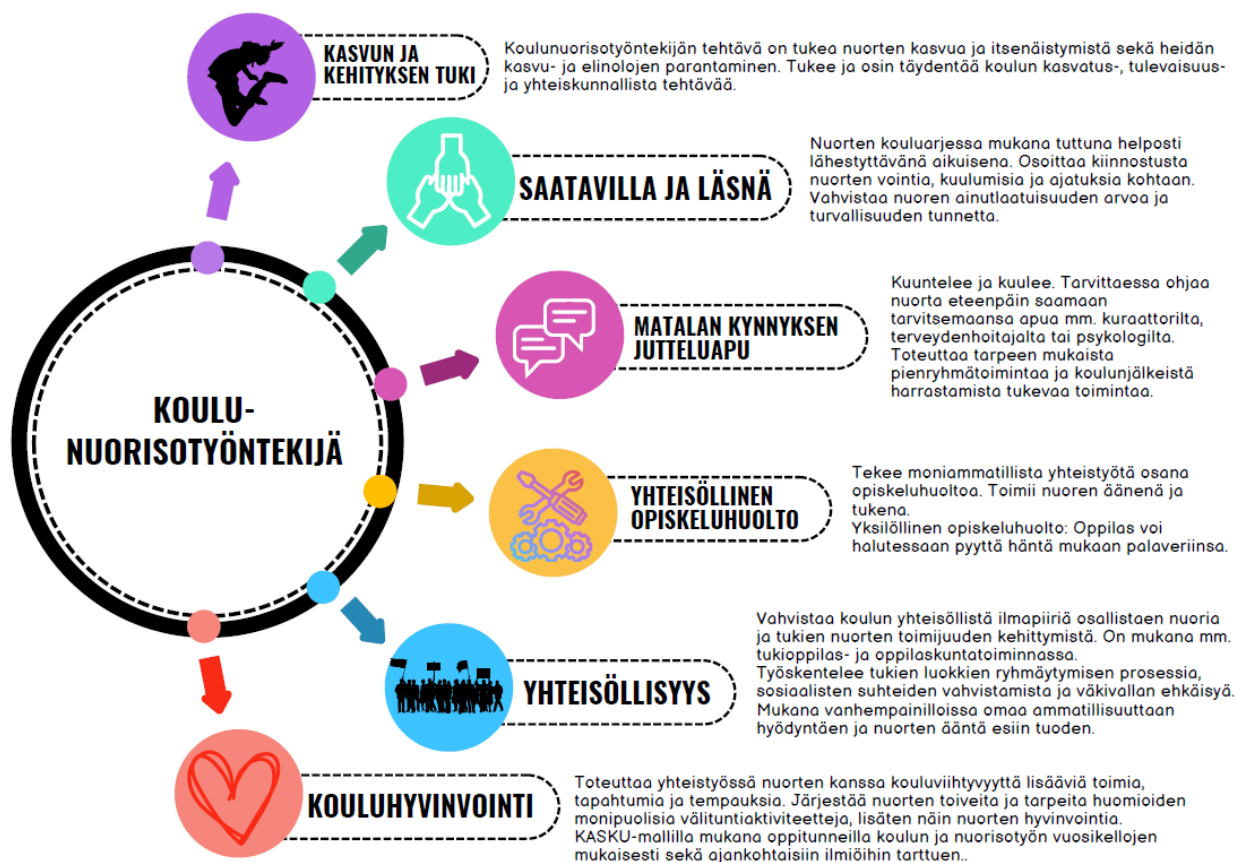
4.2 Koulunuorisotyön malli Seinäjoella

Olemassa oleva kouluilla ja oppilaitoksissa toteutettava nuorisotyö koetaan merkitykselläänä, mutta kehittämistä sekä kokonaisvaltaisempaa ja vaikuttavampaa koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä tarvitaan rinnalle. Yhteistoimintamalli ohjaa luomaan ja toteuttamaan Seinäjoelle vahvempia rakenteita koulu- ja oppilaitosnuorisotyölle hyödyntäen valtakunnallista olemassa olevaa osaamista, käytäntöjä ja tietoa koulu- ja oppilaitosnuorisotyöstä.

Ensimmäisenä tavoitteena on, että jokaisella yläkoululla on tulevaisuudessa oma koulunuorisotyöntekijä. Päivittäisellä läsnäololla taataan helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen kohtaavuus. Työaikaan sisältyy myös vastuu oman alueen alakoulujen 5. ja 6. luokkalaisten nivelvaiheen työstä. Tullessaan yläkouluun, oppilaita vastassa on tutut koulunuorisotyöntekijän kasvot madaltamassa jännitystä ja tukemassa uuden aloituksessa.

Työhön sisältyy jalkautuvaa työtä alueen ilmiöihin reagoiden. Tärkeää on kohdata nuoria koulun lisäksi heidän vapaa-ajan kokoontumispaikoissaan ja erilaisissa tapahtumissa. Jalkautumista tehdään yhdessä nuorisopalvelujen erityisnuorisotyöntekijöiden sekä seurakunnan nuorisotyön ja Saapas-toiminnan kanssa. Työaika on liukuva, jolloin työntekijällä on mahdollisuus muokata työpäivät parhaiten nuorten tarpeita vastaavaksi.

Kuva 2. Koulunuorisotyöntekijän toimenkuva

Koulunuorisotyön työmenetelmät koostuvat koulukohtaisesti nuorten tarpeista käsin:

Kuva 3. Koulunuorisotyön työmenetelmät

Koulunuorisotyön ennaltaehkäisevä näkökulma on tärkeä osa nuorten hyvinvoinnin edistämistä. Sen tavoitteena on havainnoida, tunnistaa ja käsitellä nuorten kohtaamia haasteita jo varhaisessa vaiheessa, ennen kuin ne kehittyvät suuremmiksi ongelmiksi. Tämä sisältää mm. syrjäytymisen ehkäisyä, mielenterveyden tukemista, kiusaamiseen puuttumista ja sosiaalisten taitojen vahvistamista. Menetelminä Seinäjoen yläkouluilla käytetään mm. ryhmätoimintaa ja vertaisryhmiä, jotka tarjoavat turvallisen ympäristön keskustelulle ja itsensä ilmaisuun. Kouluilla on matalan kynnyksen tilat, joissa nuoret voivat kohdata aikuisia ja toisiaan ilman paineita. Koulunuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä koulujen, perheiden ja yhteisöjen kanssa nuorten tukemiseksi monialaisesti. Erityisesti vahvistetaan positiivista käyttäytymistä ja nuorten kokemusta kuulumisesta yhteiskuntaan.

Koululla tapahtuvan koulunuorisotyön vahva pohja luodaan aikuisten välisellä yhteistyöllä nuorten hyvinvoinnin parhaaksi. Yhteistyöllä luodaan koulusta paikka, jossa nuori voi kokea olonsa turvalliseksi, hyväksytyksi ja arvostetuksi. Koulunuorisotyö kytkeytyy osaksi koulun kasvattajayhteisöä olemalla läsnä päivittäin kouluarjessa, osallistumalla sen sisältämiin toimintoihin ja tuomalla aktiivisesti omaa nuorisotyöllistä osaamistaan osaksi moniammatillista yhteisöä. Koulunuorisotyöntekijä kuuluu yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään ja työskentelee luokanvalvojan työparina Kasku-mallin (kasvatuskumppanuus-malli)

mukaisesti tunteilla. Yhteistyössä opettajien kanssa hän toteuttaa kasvatuksellisia tunteja mm. tunne ja turvataito, seurustelu, opiskelu- ja työhaastattelu, väkivalta, hyvinvointi, itsetuntemus ja tulevaisuus. Nuorisopalvelut kehittävät ja toteuttavat nuorilähtöisiä päihdekasvatuksen muotoja yhteistyössä Seinäjoen ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin ja koulujen kanssa.

Säännöllisen yhteistyön rakentuminen on tärkeää koulun sosiaalityöstä vastaavan kuraattorin kanssa. Tekemällä yhteisöllistä työtä yhdessä saavutamme enemmän. Oleellista on vahvan yhteistyön rakentuminen myös koulun terveydenhoitajan, psykologin, kouluvalmentajan ja koulunkäynnin ohjaajien kanssa. Hyvä yhteistyö edistää oppilaiden hyvinvointia.

Koulunuorisotyöntekijä käy jatkuvaa vuoropuhelua rehtorin ja apulaisrehtoreiden kanssa työn laadusta ja odotuksista sekä toteuttaa itsearviointia omasta työstään. Arviointia tehdään suhteessa koulunuorisotyön tavoitteisiin ja arvopohjaan. Koulun johto luo tilaa koulunuorisotyölle ja kannustaa koulun henkilökuntaa moniammatilliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Toiminnan tavoite on vastata nuorten tarpeisiin. Kyselyillä, vuoropuhelulla, havainnoilla ja aktiivisella läsnäololla kouluarjessa tunnistetaan eri ryhmiin kuuluvien nuorten tarpeita. Tarpeiden tunnistamisessa on oleellista, että ympäristö ja nuoret tulevat tutuiksi koulunuorisotyöntekijälle.

Nuorten kasvua, kehitystä ja kriisinkestokykyä tuetaan ammatillisella osaamisella, ymmärtäen ja huomioiden nuoruuden kehitysvaiheet. Nuorten kuuleminen ja vaikeistakin asioista avoin keskustelu ovat koulunuorisotyön ydintä! Koulunuorisotyöntekijä on rinnalla kulkija ja kanssatekijä. Koulunuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä huoltajien kanssa ja tiedottaa mm. nuorisopalveluiden toiminnasta. Hän tukee nuorten tukiverkkojen vahvistumista. Nuorten kanssa voidaan yhdessä pohtia ketkä ovat heille tärkeitä aikuisia ja millaista tukea nuoret heiltä toivovat. Yhdessä nuorten kanssa voidaan lähteä vaikkapa suunnittelemaan millaisen läheisten tapahtuman he haluavat suunnitella ja toteuttaa, jotta tukiverkkoa saadaan vahvistettua.

Kaverit ja joukkoon kuulumisen ovat nuorille tärkeitä voimavaroja. 'Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli' -hankkeessa toteutetussa kyselyssä 12/2024 Seinäjoen 8. luokkalaiset kertoivat koulussa olevan parasta kaverit. Kaverien merkitys nostettiin esiin ylivoimaisesti eniten kysyttäessä koulupäivien hyvien hetkien aineksia. Yksinäisyys puolestaan nousee esiin kysyttäessä koulupäivien epämukavista asioista. Yksinäisyyden ennaltaehkäiseminen, sen näkeminen ja siihen puuttuminen rakentavin toimin on toiminnan keskiössä. Nuorten sosiaalisten suhteiden kehittymistä tuetaan vuorovaikutustaitojen ja ryhmädynamiikan edistämisen keinoin. Luokkia havainnoimalla ja sosiogrammien avulla päästään käsiksi mahdollisiin kipupisteisiin. Olemalla kiinnostunut nuoren kuulumisista, tukemalla onnistumisiin, näkemällä hänessä olevan hyvän ja

antamalla positiivista palautetta vahvistetaan nuoren itsetunnon kehittymistä, rohkeuden syntyä ja tulevaisuuteen luottamista.

Väkivalta ja kiusaaminen ovat isoja teemoja nuorten arjessa. Näistä puhutaan suoraan ja opetetaan nuorille väkivallan olevan aina väärin! Harmittomalta tuntuva kiusaaminen, kuten uhkailu, pelottelu, painostaminen tai kuvaaminen ilman lupaa ovat väkivaltaa! Tärkeää on keskustella nuorten kanssa tulevaisuuden suunnasta ja luoda jokaiselle uskoa hyvään tulevaisuuteen! Nuoret mokaavat ja silloinkin on ensiarvoista uskoa ja luottaa heidän tekevän jatkossa parempia valintoja. Jokainen on ainutlaatuinen ja jokaisen positiivisen identiteetin kehittymistä tuetaan elämänhallinnan valmiuksia kehittäväällä toiminnalla. Koulunuorisotyöntekijä etsii yhdessä nuorten kanssa ratkaisuja, näkee tekojen takana ihmisen, joka tarvitsee apua - tukee ja auttaa jokaista. Empatiakasvatus on oleellista väkivaltaa ennaltaehkäisevässä työssä. Koulunuorisotyöntekijä kuuluu koulun sovittelutyötä tekeviin ammattilaisiin.

Koulunuorisotyössä vahvistetaan kaikkien nuorten osallisuutta ja toimijuutta. Hyväksyvällä katseella, innostamisella ja kuuntelun taidoin pyritään osallistumisen ja aloitteellisuuden lisääntymiseen kouluyhteisössä oppilaiden persoonallisen ja sosiaalisen kasvun prosesseja tukien. Koulunuorisotyöntekijä auttaa nuoria kasvamaan itsenäisiksi ajattelijoiksi. Hän pohtii nuorten kanssa yhdessä, miten koulusta ja yhteiskunnasta saataisiin oikeudenmukaisempi ja parempi paikka jokaiselle. Nuorten ideat ja toiveet ovat tärkeitä ja on oleellista, että ne otetaan todesta, ryhdytään yhdessä toimiin. Koulunuorisotyöntekijä on mukana tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnassa.

Kouluhuvinvointi on kaikkien asia. Sen eteen tehdään yhdessä töitä, ottaen mukaan myös huoltajat. Hyvinvointi ja pahoinvointi liittyvät hyvin vahvasti kasvuyhteisöjen vuorovaikutukseen. On oleellista huomioida nuorten eri maailmojen; kodin -, koulun - ja vapaa-ajan maailman tuki toisilleen. Koulunuorisotyössä rikkaus piilee koulun - ja vapaa-ajan maailmojen linkittymisessä. Nuori tapaa koulunuorisotyöntekijää myös koulun jälkeen nuorten kokoontumispaikoissa, tapahtumissa ja nuorisotilalla. (Ruutu & Janhukainen 2024.)

Kouluhuvinvointi on selkeästi yhteydessä nuoren oppimistuloksiin. Hyvinvoivalla ja koulunsa ihmiset turvallisiksi kokevalla nuorella on hyvät edellytykset oppimiseen. Oppilaalla, joka pelkää ja hänellä on haasteita hyvinvoinnissaan, kaikki psyykinen energia menee koulupäivistä selviytymiseen tai edes sinne pääsemiseen. (Koskela 2023.)

Yksilöön kohdistuvat palvelut eivät ratkaise sosiaalisissa yhteisöissä ilmeneviä haasteita ja ryhmien murhenäytelmiä. Tarvitsemme enemmän maailmoja yhdistäviä tukitoimia. (Ruutu & Janhukainen 2024.) Koulunuorisotyöntekijä keskittyy tukemaan sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä huomioiden nuorten eri maailmojen jännitteet niin kuin voimavaratkin.

Koulunuorisotyössä huomioidaan mielekkään tekemisen, toiminnallisuuden ja liikkumisen mielen hyvinvointia tukeva vaikutus. Yhteistyöllä löydetään ratkaisuja tummien pilvien hälvenemiseen nuorten koulupäivistä. Vahvistetaan ilon ja hyvän olon aineksia jokaisen koulupäivään. Yhdessä kuullaan nuoria ja vastataan heidän toiveisiin koulunuorisotyötä kohtaan.

'Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli' -hankkeen 12/2024, 8. luokkalaisille tehdyn kyselyn tuloksia:

Kuva 4. Koulupäivän tummat pilvet

Kuva 5. Koulupäivän valoisat pilvet

Kuva 6. Nuorten vastauksia kysymykseen: "Jos koulullasi olisi/on oma koulunuorisotyöntekijä, mitä häneltä toivoisit?"

4.2.1 Koulunuorisotyön ja tilatyön yhdistämisen malli Seinäjoella

Taloudellisesti koulunuorisotyön ja tilatyön yhdistäminen on varteenotettava työmuoto. Nuorisotiloilla työskentelevät iltaohjaajat ovat pääsääntöisesti tuntityöntekijöitä. He ovat opiskelijoita ja alalle valmistuneita, jotka hakevat vakinaista kokoaikaista työtä. Vaihtuvuus on suurta. Toisaalta työ palvelee opiskelijoiden taloudellista pärjäämistä ja antaa hyvää työkokemusta. Koulunuorisotyöntekijän mahdollistamat resurssit tilatyössä vähentävät tuntityöntekijöiden määrää. Parhaiten tämä työmuoto soveltuu Peräseinäjoelle ja Ylistaroon, joissa yhteisöllisyys on vahvaa ja oppilasmäärät pienemmät verrattuna muihin Seinäjoen yläkouluihin.

Malli koulunuorisotyön ja tilatyön yhdistämiselle: Nuoriso-ohjaaja työskentelee työajasta 50 % koululla ja 40 % nuorisotilalla, molemmissa paikoissa hän on tämän ajan läsnä nuorille. Työajasta 10 % hän käyttää palavereihin, kirjaamiseen, yhteydenottoihin, verkostoyhteistyöhön, suunnitteluun ja valmisteluun.

Suunnittelua ja valmistelua hän tekee mahdollisimman paljon yhdessä nuorten kanssa. Käytännössä hän on aamuvuorot koululla ja iltavuorot nuorisotilalla. Tärkeää on koulunuorisotyöllisen otteen muodostuminen, jossa oleellista on kiinnittyminen kouluarkeen ja yhteistyö koulun henkilöstön kanssa. Haasteena on identifioituminen. Rikkaus puolestaan piilee nuoren koulun - ja vapaa-ajan maailmojen vahvassa yhdistymisessä. Erityisesti nuoret, jotka käyvät nuorisotiloilla hyötyvät.

Kun nuorisotyöntekijä työskentelee koululla ja nuorisotilalla, läsnäolo koululla ja jokaisen oppilaan kohdattavuus eivät pääse parhaalla tavalla toteutumaan varsinkaan suurissa kouluissa. Henkilökunta jää helposti etäiseksi ja yhteistyö vaatii enemmän ponnisteluja. Pitkäjänteisellä ja tiettyihin työmenetelmiin sitoutuvalla työllä päästään parhaisiin tuloksiin. Tärkein työmenetelmä on nuorten kohtaaminen ja läsnäolo; kuulumisten kyseleminen, keskustelu ja kuunteleminen. Erityishuomio kohdistetaan luokkien ryhmäytymisen tukemiseen ja luokkien säännölliseen kuulumisten kyselemiseen ja huomioimiseen.

4.2.2 Seinäjoen lukion oppilaitosnuorisotyö

Koulunuorisotyö on käynnistynyt Seinäjoen lukiolla Kohtaajat 1.0 -hankkeella vuonna 2020. Koulunuorisotyöntekijänä aloitti Reetta Tahlo. Reetan työskentelyn jatkon mahdollisti Kohtaajat 2.0 -hanke. Kohtaajat 2.0 -hankkeessa työntekijä on vaihtunut kaksi kertaa. Reetan jälkeen työskentelyn aloitti Sonja Kytömäki. Hänen jälkeensä Laura Paloluoma. Hankkeen päättyttyä Lauran työskentely on jatkunut kaupungin omarahoituksella.

Koulunuorisotyöntekijä Laura Paloluoma kertoo työssään keskeistä olevan nuorten kohtaamisen, kasvun, opiskelun ja oppimisen tukemisen sekä yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden vahvistamisen. Hän tukee opiskelijoiden hyvinvointia, osallisuutta ja arjen sujuvuutta. Koulunuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista ja perustuu työntekijän ja nuoren välille syntyvään keskinäiseen luottamukseen. Toiminta on vakiinnuttanut koulunuorisotyön asemaa lukiossa ja tehnyt työn merkitystä näkyvämmäksi niin henkilökunnalle, opiskelijoille kuin muille sidosryhmille. Saadun palautteen perusteella nämä toimet ovat olleet tarpeellisia ja arvostettuja. Laura työskentelee 50% koulunuorisotyöntekijänä lukiolla ja 50% harrastuspassin parissa, mitä hän pystyy paljon työstämään lukiolta käsin. Tämä on osoittautunut hyväksi komboksi ja tukee hänen läsnäoloaan lukiolla hyvin.

Koulunuorisotyöntekijän työssä korostuu nuorten kohtaamisen ja tukemisen merkitys. Nuoret arvostavat mahdollisuutta kiireettömiin kohtaamisiin ja matalan kynnyksen ohjaukseen. Yksilöohjaus ja palveluohjaus ovat keskeisiä menetelmiä, ja niitä hyödynnetään monipuolisesti. Koulunuorisotyöntekijän huone on vakiintunut tärkeäksi kohtaamispaikaksi, mikä on lisännyt kouluviihtyvyyttä ja

mahdollistanut opiskelijoiden välisen vertaistuen. Opiskelijat kaipaavat ympärilleen kannustusta ja positiivista ilmapiiriä keskellä lukioarkea.

Lukiossa järjestettävät tapahtumat, kuten hyvinvointipäivät ja ryhmäytymispäivät, vahvistavat opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta. Välituntitoiminnalla ja tapahtumilla on myönteinen vaikutus opiskelijoiden kouluviihtyvyyteen. Opiskelijoiden toiveiden kuuleminen ja osallistaminen toiminnan suunnitteluun lisää sitoutumista ja kiinnostusta. Tulevaisuudessa on tärkeää löytää keinoja tavoittaa myös ne nuoret, jotka eivät hakeudu itsenäisesti mukaan toimintaan. Tapahtumien mainostamiseen on löydetty sopivia kanavia ja tietoisuus tapahtumista on lisääntynyt.

Kokonaisarvio lukion koulunuorisotyöstä on positiivinen, sillä se on vastannut opiskelijoiden tarpeisiin ja kehittänyt koulunuorisotyötä lukiossa. Toiminnan vakiinnuttaminen ja yhteistyön laajentaminen on onnistunut. Yhteistyökumppaneita lukion henkilökunnan sekä nuorisopalveluiden lisäksi ovat mm. Seinäjoen seurakunta, Ohjaamon eri asiantuntijat ja Etelä-Pohjanmaan Kennelliitto.

Koulunuorisotyöntekijälle on muodostunut selkeä rooli osana lukioarkea ja omia vastuualueita. Yhteistyö opiskelijahuollon, opettajien ja muiden sidosryhmien kanssa on kehittynyt, mikä on parantanut tuen saavutettavuutta opiskelijoille. Opiskelijan luvalla koulunuorisotyöntekijällä on lupa keskustella nuorta koskevista asioista opiskeluhuoltoryhmän, vanhempien tai muiden toimijoiden kanssa. Vaikka hankkeen aikana tieto koulunuorisotyöstä levisi hyvin, on tärkeää varmistaa, että kaikki opiskelijat ja henkilökunta ovat tietoisia tarjolla olevista palveluista ja tapahtumista.

Koulunuorisotyö lukiolla on osoittanut työn tärkeyden ja tarpeellisuuden. Jatkossa on olennaista jatkaa toimintaa systemaattisesti ja kehittää uusia keinoja nuorten tukemiseksi ja osallisuuden vahvistamiseksi. Jatkossa on tärkeää, että koulunuorisotyö integroidaan entistä tiiviimmin osaksi lukion arkea ja resurssointi turvataan pitkäjänteisesti.

4.2.3 Nurmon yläasteen koulunuorisotyö

Koulunuorisotyöntekijä Mervi Ylinen työskentelee maanantaisin, torstaisin ja joka toinen perjantai Nurmon yläkoululla. Toisen puolen työajastaan hän työskentelee nuorisotilalla. Hän on koulun kiireetön aikuinen, joka liikkuu välituntisin nuorten keskuudessa tukena, turvana, keskustelukaverina, tsemppaajana ja moikkaamassa, jotta mahdollisimman moni tulisi kohdatuksi ja huomatuksi. Hän järjestää kouluviihtyvyyttä lisäävää välituntitoimintaa mm. kisoja, visoja ja

kaffittelua. Nuorisotyö kouluilla vuosikellon mukaiset teemat hän ottaa esiin välitunneilla.

Hänellä on mahdollisuus joustavaan ja nopeaan reagointiin erilaisissa tilanteissa. Hän tapaa nuoria keskustelun merkeissä ja jos nuori joudutaan poistamaan tunnilta, hän on ottamassa koppia ja tarjoamassa mahdollisuutta jutteluun. Vanhemmille koulunuorisotyöntekijä esittäytyy syksyn vanhempainillassa tuoden kasvonsa tutuksi, kertoen työstään koululla ja nuorisotilalla. Hän kutsuu myös seiskaluokkalaiset tutustumaan läheiseen Kenu-nuorisotilaan ja sen toimintaan.

Keskeistä hänen työssään on luokkien ryhmäytymisten tukeminen yhdessä eri toimijoiden kanssa. Luokanopettajien kanssa hän tekee arviointia jatkoryhmäytysten tarpeesta. Luokkahavainnoinnin ja luokkatyöskentelyn avulla pureudutaan luokan ongelmakohtiin ja lähdetään yhdessä etsimään ratkaisuja. Koulunuorisotyöntekijä on mukana yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän palaverissa. Mervi on käynyt katusovittelu-koulutuksen. Toiveissa onkin tehdä tulevaisuudessa enemmän sovittelua ja kiusaamisen vastaista työtä koulun henkilökunnan kanssa.

Tavoitteena Mervillä on kehittää pienryhmätoimintaa koulun tarpeisiin vastaten mm. koulupudokkaat ja motivaatio ongelmat huomioiden sekä tarjota tarpeen mukaisia teematunteja mm. päihdekasvatus, seurustelu, kiva kaveri ja mediakasvatus. Tavoitteena on tulevaisuudessa tarjota tukea tukioppilaiden ja oppilaskunnan hallituksen toimintaan sekä 6. luokkalaisten nivelvaihtoyöskentelyyn.

4.3 Parastettavaa

Seinäjoen on hyvä huomioida muiden kaupunkien hyvät ja toimivat koulunuorisotyön toimintamallit, ottaa niistä oppia ja kehittää edelleen - parastaa käyttöönsä!

'Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli' -hankkeen koordinaattori on vierailut syksyllä 2024 tutustumassa maakunnassa (Lapua, Jurva, Kauhajoki ja Kauhava) toteutettavaan koulunuorisotyöhön, osallistunut 2024-2025 koulunuorisotyön verkostotapaamisiin Etelä-Pohjanmaan Opistolla sekä nuorisotyön seutupalaveriisiin (mukana Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka, Lapua ja Isokyrö). Koordinaattori ja Lyseon rehtori ovat käyneet keväällä 2025 koulunuorisotyön tutustumiskäynneillä Jyväskylässä, Lahdessa ja Kouvolassa. Tutustumiskäynnit ovat antaneet todella paljon tietoa hyvistä ja toimivista koulunuorisotyön käytännöistä. Lahti ja Jyväskylä ovat hyviä esimerkkejä kaupungeista, joissa

pitkäjänteinen koulunuorisotyön kehittäminen on tuottanut tulosta. Monissa Seinäjoen lähikunnissa koulunuorisotyön toteuttaminen on siis jo hyvällä mallilla.

4.3.1 Lahden koulunuorisotyö

Syksyllä 2011 Lahdessa tehtiin alueellisten nuorisopalveluiden kehittämiseksi kysely 7.-luokkalaisille. 882 vastaajasta yli 40 % toivoi nuorisonohjaajan olevan tavoitettavissa koululla. Tämän seurauksena asetettiin tavoite, että jokaisella suuralueella Lahdessa olisi koulunuorisotyöntekijä. Tammikuusta 2018 lähtien Lahdessa on ollut kahdeksan täysipäiväistä koulunuorisotyöntekijää, yksi kussakin kaupungin yläkoulussa. Nuorisopalvelut saivat vankan tuen perusopetuspalveluiden johdolta.

Lahdessa Koulunuorisotyö nähdään osana laaja-alaista oppimiskokonaisuutta ja uutta OPS:ia. Koulunuorisotyö otetaan huomioon automaattisesti koulun toimintasuunnitelmia tai esimerkiksi vuosikelloa suunnitellessa. Koulunuorisotyöntekijällä on selkeä rooli koulun jokapäiväisessä arjessa ja henkilöstö osaa kääntyä erilaisissa tilanteissa hänen puoleensa (esim. teemapäivät, nivelvaiheet, luokkailmiöt, luokkatyöstö). Koulunuorisotyöntekijä on mukana mm. Yhteisöllisessä OHR:ssä, YS-ajalla, tiimeissä, tyhyissä, VESO:issa jne. Koulunuorisotyöntekijällä on oma työtila ja budjetti työn tekemiseen. Koulunuorisotyöntekijä kuuluu kaikkiin viestintäkanaviin.

Lahdessa koulunuorisotyöntekijät keskittyvät yhteisöllisyyteen ja ryhmätasolla toimimiseen, vaikuttaen näin myös yksilöihin. Koulunuorisotyöllä lisätään kouluviihtyvyyttä ja vähennetään yksinäisyyden kokemista. Jokaisella koululla koulunuorisotyöntekijät tekevät yhteistyötä neljättä vuotta Suomen mallin mukaisten harrastustoiminnanohjaajien kanssa. Tavoitteena löytää ja tarjota nuorille harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä ja sen jälkeen. Harrastustoiminnanohjaaja kohtaa jokaisen 7. luokkalaisen ja keskusteleee tämän mielenkiinnon kohteista ja mahdollisista harrastuksista. Keskustelun pohjalta selkiintyy, onko harrastamisen tukemiseen tarvetta. Moniammatillinen yhteistyö koulun henkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa koetaan tärkeäksi. Työn tavoitteet ovat nuorisotyön asettamia, yhteistyösuunnitelma laaditaan kirjallisesti ja arvioidaan yhteistyössä koulun kanssa huomioiden koulukohtaiset tarpeet.

4.3.2 Jyväskylän koulunuorisotyö

Yhtenäiskouluilla ja yläkouluilla työskentelee nuorisonohjaajia opetus- ja oppilashuollon henkilöstön kanssa. He tekevät tiivistä yhteistyötä mm.

kasvatusohjaajien kanssa. Tällä hetkellä Jyväskylässä työskentelee seitsemän vakituista työntekijää kouluilla. Osalla on yhdistelmävakansseja mm. koulunuorisotyöntekijä 75% ja harrastusohjaaja 25%. Tavoitteena on saada vakituiset työntekijät jokaiselle yhdelletoista yhtenäis- ja yläkoululle.

Koulunuorisotyön kohderyhmänä ovat 5.-9.-luokkalaiset. Koulunuorisotyöntekijät tukevat nuorten kasvua ja hyvinvointia sekä lisäävät koulun yhteisöllisyyttä. Koulunuorisotyön käytännöt suunnitellaan koulukohtaisesti alueen nuorisonohjaajien kanssa. Kouluissa tehtävää nuorisotyötä ovat:

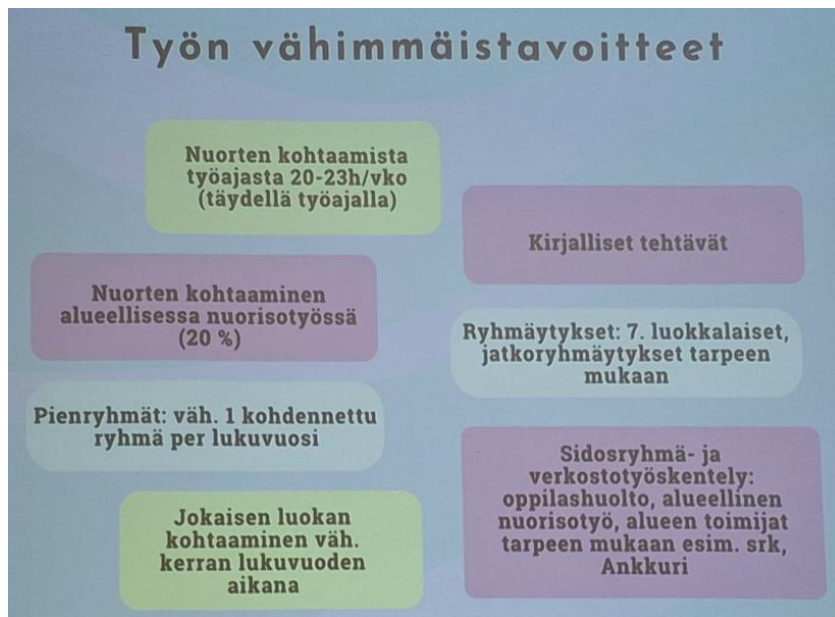
- osallisuuskasvatus
- nuorisotiedotus ja -neuvonta
- kerho- ja harrastetoiminta
- kiusaamisen ehkäisy
- kodin ja koulun välinen yhteistyö
- ryhmätysten ja tapahtumien järjestäminen
- oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan tukeminen
- pienryhmien ohjaus
- vertaissovittelu
- välituntitoiminta

Yläkouluikäiset voivat saada jeesiä myös Nuorten talon walk in -palvelussa ja löytää tietoa ja muita palveluita Nuorten Jyväskylä -sivustolta. 9.-luokkalaisille kohdennettua palvelua on lisäksi Etsivä nuorisotyö.

Koulunuorisotyötä tehdään luokkaopetuksen ohella esimerkiksi nuorisotiloilla, lähiympäristön toimijoiden kanssa, kaupungin muissa toimipaikoissa sekä erilaisissa verkostoissa.

Perusopetuksen uudistunut opetussuunnitelma korostaa oppimisympäristöjen monimuotoisuutta. Luokkakohtaiset vierailut ja TET-harjoittelut nuorisotilalla, ammatinvalintaan liittyvät vierailut sekä erilaiset kerho- ja retkitoiminnot ovat osa koulunuorisotyötä ja monimuotoista oppimista.

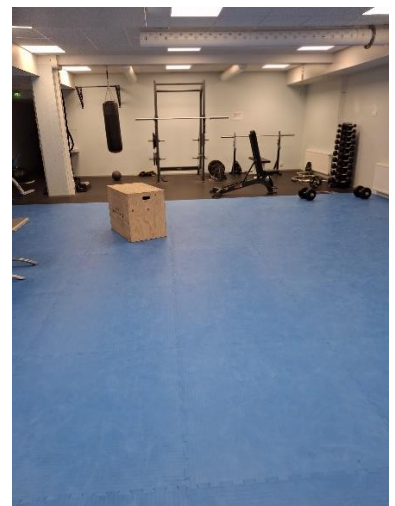
Kuva 7. Koulunuorisotyön vähimmäistavoitteet Jyväskylässä.

Tutustumiskäynnin hyviä ja toimivia väläyksiä Viitaniemen koululta:

Välituntitoiminnan lukkari

Aika	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
9:30-10:30	SEIKKOKSEN viihde (Viitakellarissa)	YSIEN viihde (Viitakellarissa)		KASIN viihde (Viitakellarissa)	Vaihtuvaa ohjelmaa
10:45-12:00	Lautapelejä (ruokalan aulassa)	Viitakellari aula	Viitakellari aula	Hiljainen viihde (Viitakellarissa)	Viitakellari aula
12:00-12:15		KARAOKEA (Viitakellarissa)	KARAOKEA (Viitakellarissa)	Hiljainen viihde (Viitakellarissa)	Viitakellari aula
12:00-12:15			Ulkopöytä		

4.3.3 Kauhajoen ja Jurvan koulunuorisotyö

Lähimaakunnista Kauhajoki ja Jurva tekivät vaikutuksen koulunuorisotyöllään. Kauhajoella on lähdetty Kohdataan koulussa -hankkeella matkaan vuonna 2020. Nyt yläkoulun koulunuorisotyöntekijän työ on vakiintunut hyte-rahoituksen avulla. Alakouluissa työskentelee koulunuorisotyöntekijä hankerahan turvin, keskittyen erityisesti nivelvaiheen työhön. Jurvassa puolestaan palkattiin syksyllä 2024 koulunuorisotyöntekijä vakituiseen toimeen. Hän on saanut mahdollisuuden alusta saakka keskittyä toimivien käytänteiden luomiseen, ilman pelkoa toiminnan jatkuvuudesta.

Kauhajoella yläkoulun koulunuorisotyöntekijä kertoo työpäivien sisällöistään mm.:

- Kulkemista moikkaillen ja havainnoiden, kysellen kuulumisia ja mm. oletko syönyt aamupalaa.
- Pinkki liivi päällä välituntitoiminnan ohjausta; suunniteltua ja teemoitettua mm. liikenneturvallisuusviikko. Nuorten toiveesta toteutetaan mm. rentoutusvälkkää ja karaokevälkkää.
- Nuorten ja talon henkilökunnan kohtaamista.
- Mukana tekemässä yhteistyötä tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnassa.
- Terveystiedon tunneilla mm. päihdetunnin vetoa ja ehkäisevän päihdetyön viikolla toimintaa kuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa.
- Aamunavauksen pitoa.
- Ryhmän kokoaminen hessu-kerhon rahoilla samanhenkisille, hiljaisille. Ryhmässä harjoitellaan sosiaalisia taitoja mm. taidetta tehden.
- Koulupäivän päätteeksi jalkautumista mm. kirjastoon, sinne missä nuoret ovat!
- Kauhajoella Pop up -nuorisotyön toteutusta mm. kirjastolla ja ABC:llä. Koulunuorisotyöntekijä jalkautumassa näissä. Jalkautuvaa nuorisotyötä toteutettu myös mm. Sotkan laskettelukeskuksella ja Solareilla.
- 7 lk. ryhmäytyksissä seurakunnan kanssa ja vanhempainilloissa mukana. Tarvittaessa myös muille ryhmäytyksiä. Nuorisotila lähellä, myös seurakunnan, joten ryhmäytyksiä toteutetaan näissä.
- Mukana koulun ja nuorispalveluiden tapahtumissa.
- Palvelunohjaus.
- Oppilaiden tiedottaminen. Kun on joka päivä läsnä koululla, tietää ja osaa tukea ja ohjata erilaisissa asioissa.
- Snäppissä nuorten saatavilla.
- Sopusuhteissa mukana, jossa myös 5 opettajaa, kuraattori ja erityisnuorisotyöntekijä. Työpareina selvitetään.
- Ruokailukaveri. Havainnoi ja pyytää syömään mukaan.
- Nuorisopalvelujen palaverissa ja työnohjauksessa mukana. Myös koululla työpaikkakokouksissa ja opiskeluhuoltoryhmässä, jossa paljon keskustelua mm. kouluviihtyvyydestä ja nuorten osallisuuden tukemisesta.

- Kirjausten tekemistä Nuodoon loppupäivästä.
- Kesällä perusnuorisotyössä tapahtumissa ja toiminnoissa.

Jurvassa koulunuorisotyöntekijä työskentelee pääsääntöisesti koululla 5.-9. luokkalaisten hyväksi. Hänellä on koululla oma työtila, jonne nuori voi tulla häntä tapaamaan ilman ajanvarausta. Työnkuvan painopiste on jalkautuminen nuorten keskuuteen toteuttaen mm. välituntitoimintoja, joiden sisältötoiveet on kyselty nuorilta. Syksyllä on toteutettu mm. korupajaa, futista, maalitutka potkuja, sählyä, pihapelejä, purkkista ja peiliä. Välitunnit vietetään pääosin ulkona, joten toimintaa on paljon toteutettu siellä. Luokille on omat vuorot lepovälkille, joiden toteutuksessa koulunuorisotyöntekijä on mukana. Hän on tarvittaessa tunneilla mukana havainnoimassa ja levottomien apuna. Tuntien aikana hänellä on ns. klinikka, eli jos nuori mm. häiritsee tunnilla, tulee hän hakemaan nuoren ja selvittelee tilannetta mm. juttelee nuoren kanssa tämän kuulumisista, voinnista ja ajatuksista. Tärkeitä työmuotoja ovat myös mm. ryhmätyökset, vanhempainillat, tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnassa mukana olo sekä Snäpissä ja Instagramissa nuorten kanssa yhteyden pito. Yhteistyötä tehdään nuoriso-ohjaajien kanssa mm. tiistaisin pidetään liikuntakerhoa. Koulunuorisotyöntekijä tekee 1x/kk iltavuoron alueen nuorisotilalla ja koulupäivän jälkeen myös jalkautuu esim. kirjastolle. Hän kuuluu koulun oppilashuoltoryhmään ja tapaa säännöllisesti kuraattorin sekä koulusosionomin kanssa ratkoen ajankohtaisia ongelmia yhdessä.

4.4 Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö tulevaisuudessa Seinäjoella

Seinäjoen nuorisopalvelujen ensimmäisen koulunuorisotyön kehittämisen aallon tavoitteena on toteuttaa koulunuorisotyötä jokaisella yläkoululla vuonna 2030. Säästöjen kurittaessa Seinäjoen kaupungin taloutta, tulee muistaa ennaltaehkäisevän työn merkitys ja sen mukanaan tuomat säästöt.

Kun ensimmäinen tavoite on saavutettu, seuraavan aallon tavoitteena on jalkauttaa koulunuorisotyötä voimallisemmin alakouluihin. Erilaiset nuoruuteen liittyvät haasteet koetaan varhaistuneen. Ennaltaehkäisevän nuorisotyön näkökulmasta tarve tiedostetaan nuorisotyön jalkautumiselle ja koulunuorisotyölle alakouluikäisten, erityisesti 5. ja 6. luokkalaisten keskuuteen. Seurakunnan nuorisotyö vastaa tällä hetkellä mm. opettajien pyyntöihin luokkien ryhmäytymistä tukevan toiminnan toteuttamiseen alakouluilla. He kertovat, ettei työaika riitä toiminnan mainostamiseen, mutta kaikkiin yhteydenottoihin pyritään vastaamaan.

Kolmannessa aallossa tavoitteena on vahvistaa 2. asteen oppilaitosten oppilaitosnuorisotyötä. Tällä hetkellä nuoriso-ohjaajat, erityisnuorisotyöntekijät

ja etsivä nuorisotyö vierailevat 2. asteen oppilaitoksissa tapaamassa nuoria muutaman kerran kuukaudessa. Hyvänä mallina 2. asteen oppilaitosnuorisotyölle toimii Seinäjoen lukion oppilaitosnuorisotyö ja sen vakiinnuttamisen prosessi.

Lähteet

Ahlberg J., Appelgren J., Järvinen E., Häsä S., Komulainen T., Koponen P., Kääpä J., Laitinen M., Penttilä A., Rihu M. & Tani H. Koulunuorisotyön käsikirja, 2013-2016.

Aska-Randelin H., Rämä H., Pöyry S-M. Turvallisuus Suomessa maahan muuttaneiden silmin, Nuorisotyö-lehti 1/2025.

Helin E., Moisala M. & Uustalo K. OK, Boomer - Ilmiöitä nuorisotyön kentältä, Nuorisotyö -lehti 2/2022. <https://nuorisotyolehti.fi/ok-boomer-ilmioita-nuorisotyon-kentalta/>

Kivijärvi A. & Manner J. Työpaperi: nuorten ryöstö- ja väkivaltarikollisuuden trendejä valtakunnallisesti ja paikallisesti 2024. https://nuorisotutkimus.fi/wp-content/uploads/2024/05/Nuorten-ryosto-ja-vakivaltarikollisuuden-trendeja-valtakunnallisesti-ja-paikallisesti_julkinen.pdf

Kouluterveyskysely 2023. <https://thl.fi/-/kouluterveyskysely-2023-lapsia-ja-nuoria-kuormittavat-monet-tekijat-selkeat-arkirutiinit-ja-ajoissa-saatu-apu-on-tarkeaa>

Kunnari T. Raportti: Seinäjokisten lasten ja nuorten koettu terveys, hyvinvointi ja turvallisuus, Kouluterveyskysely 2023. <https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2024/02/kouluterveyskysely-2023-julkaisu-1.pdf>

Lehtimäki M. Nuorisotyö liikuttajana - mitä jos pelkät liikuntasalit ja harrastusryhmät eivät riitä? Nuorisotyö -lehti 1/2025

Liitu tutkimus 2024. <https://www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/liitu-2024/>

Määttä S. Opiskelumotivaation tukeminen oppilaitosnuorisotyössä, Koulunuorisotyön käsikirja. 2023.

Nurmi J-E. Nuoruus, Ihmisen psykologinen kehitys. 2014.

Tammikari S. Teini-iässä kello alkaa jätättää, Uniuutiset Uniliitto ry:n jäsen- ja tiedotuslehti 3/2024. <https://www.uniliitto.fi/wp-content/uploads/2024/10/Uniuutiset-3-2024-web-.pdf>

Liitteet

'Nuorisotyö kouluissa -yhteistoimintamalli' -hankkeessa toteutetun kyselyn kysymykset Seinäjoen 8. luokkalaisille ja koulujen henkilökunnalle.

KOULUMME HYVIEN JA HERKULLISTEN ASIOIDEN AJATUSPURKKI

”SYITÄ MIKSI EHDOTTOMASTI HALUAN MENNÄ KOULUUN

”PARHAITA HETKIÄ KOULUSSA ON KUN...

”TÄTÄ TOIMINTAA TAI TAPAHTUMAA EN HALUA MISSATA

AINEKSIA HYVIIN HETKIIN KOULUSSA:
kavereita, ideoita, toiveita, ajatuksia, tapahtumia, teemoja, tapoja viettää välituntia, tukea, apua ja herkullista toimintaa

JOS KOULUSSASI OLISI/ON OMA KOULUNUORISOTYÖNTEKIJÄ, MITÄ HÄNELTÄ TOIVOISIT?

KOULUMME ROSKAKORIIN TAI KEHITETTÄVÄKSI JOUTAVAT ASIAT

”SYITÄ MIKSI EI HUVITA TAI EN TAHDO MENNÄ KOULUUN

”INHOAN SITÄ KUN KOULUSSA...

”KOULU OLIS PAREMPI PAIKKA JOS...

”MINUSTA TUNTUU PAHALTA TAI EPÄMUKAVALTA KOULUSSA...

AINEKSIA JOIDEN VUOKSI HALUAN JÄÄDÄ KOTIIN tunteita, pelkoja, tylsyyttä, yksinäisyyttä, ulkopuolisuutta, epäreilua, huonoja tapoja, pahoja paikkoja

